

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. I. Contractui matrimoniali annexit Christus Sacramentum propriè
dictum Matth. 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

Ego autem illi sententiæ oppono; odium potius esse, quàm favorem fornicantium, quòd Matrimonium per illam copulam foret consummatum; quia favor est, Matrimonium posse dissolvi per ingressum Religionis; ergo potius odium est, quòd per illam copulam Matrimonium consummetur, quàm favor, quia sic tollitur ille favor seu privilegium dissolubilitatis.

Ex quo videtur corruiere responsio Sanchez ad primum, & secundum argumentum Adversariorum. Et hinc fortè Pontius non est usus illis responsionibus, sed simpliciter, nullà factà mentionem favoris & odii, dicit, hinc non habere locum retractionem, quæ sufficit ad legitimandam prolem; eo quòd hæc fictio juris non sit inducta ad hunc casum, sicut ad illum. Breviter in positivis non valet semper argumentum à paritate rationis; cùm ergo hæc retractio sit juris positivi, neutiquam extendenda est ad casum, in jure non expressum, nisi ad evitandum absurdum, quale nulum hic occurrit.

Et consimiliter responderi potest ad secundum argumentum Adversariorum; id quod incontinenti fit, videtur inesse in casibus, à jure expressis, aliàs non. Jam autem casus noster nulpiam à jure exprimitur, & valde differens est ab eo, qui exprimitur in jure, allegato ab Adversariis, ut patet ex verbis ejus, & toto contextu: *Quæsitum est de obligatione usi-*

rarum, quoniam numerus mensum, qui solationi competeat, transferat. Dicebam, quia pacta, incontinenti facta, stipulationi inesse creduntur, perinde esse, ac si per singulos menses certam pecuniam stipulatus, quoad tardius soluta esset, usuras adjecisset, &c. Ergo Matrimonium, quod contrahitur incontinenti post copulam, censetur inesse copulæ, qualis Consequentiæ?

Nunquid etiam benè sequitur: ergo illa copula non fuit fornicaria, quia jam tum inerat Matrimonium, & fictione juris erant conjuges? Sicuti ergo jus non potest facere, ut illa copula non sit fornicaria; sic etiam non potest facere, ut per eam Matrimonium consummetur, cùm Matrimonium non possit consummari, nisi per matrimonialem copulam, quæ de se licita est; nam Matrimonium consummatum supponit Matrimonium legitimum & ratum; hoc autem excusat à peccato copulam, ut apud Omnes indubitatum esse debet, & satis patet ex antè dictis.

His ita prælibatis de contractu Matrimonii, à Deo instituto in paradiso, tum in officium naturæ, tum in remedium concupiscentiæ (nam ex tunc Deus præviderat peccatum primorum parentum, seu statum naturæ lapsæ, in quo illud remedium erat necessarium pro concupiscentia, quæ orta est ex peccato) pauca hic subjiciam de eodem contractu, prout elevatus fuit à Christo in nova lege ad dignitatem Sacramenti. Erit itaque

SECTIO IV.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Congruum fuisse, ut Christus annexeretur rationem Sacramenti propriè dicti, seu collativi gratiæ sanctificantis, contractui matrimoniali, docet Scotus 4. dist. 26. q. 1. n. 2. ibi: *Quarta Conclus. Isti contractui donationis mutue* (loquitur de contractu Matrimonii) *aliquod Sacramentum annexi, congruum est, & ita factum est.* Et infra n. 11. *De 4. Conclus. sit hæc prima Conclus. Specialis: Contractui prædicto congruum est annexi collationem gratiæ, quia contractus prædictus est difficilis, cum ex eo nascatur obligatio valde difficilis, cujus difficultas conjuncta est honestati, ut probatum est prius: ad honestum autem, & difficile, congruum est gratiam conferri.*

Secunda Conclus. est hæc; Congruum est in aliquo signo sensibili, ad hoc à Deo instituto, regulariter conferri; quia ut dictum est supra in generali de Sacramentis dist. 1. expedit talia signa esse instituta pro statu isto.

Tertia Conclus. Expedit Sacramentum propriè dictum conjungi contractui prædicto. Pa-

ret ex duobus præcedentibus, quia signum efficax gratiæ tunc collatæ. Porro factum fuisse, quod congruum erat fieri, hæc Sectione edifero, eritque

CONCLUSIO I.

Contractui matrimoniali annexuit Christus Sacramentum propriè dictum Matth. 19.

Scotus supra sic scribit: *Hæc ratio Sacramenti annexa, difficultates novas videtur adducere; puta à quo, & ubi fuerit institutum? Quæ forma, qualiter una, quis minister, & qualiter unus, & quis effectus sit Sacramenti.*

De primo (prosequitur n. 12.) non potest dici, quod Sacramentum Matrimonii sit institutum in statu Innocentiæ Gen. 2. quia omnia Sacramenta habent efficaciam à passione Christi exhibita, vel prævisa: si autem status Innocentiæ

Kk ste

steisset, passio Christi nec fuisset exhibita, nec prævisa. Nec apparet, quod sit Sacramentum Legis Mosaicæ, nec invenitur, ubi in Lege Evangelica institutum sit: Christus enim Matth. 19. approbavit, quod institutum fuit Gen. 2. & Paulus 1. ad Corinth. 7. sic docuit usum, vel actum sequentem contractum Matrimonii.

Diceret ergo aliquis, quod illud ad Ephef. Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo, & in Ecclesia, intelligitur de Sacramento extensè accepto, pro signo sacræ rei; cuius tamen non est causa, nec signum aliquod efficax: non enim est Matrimonium signum efficax respectu conjunctionis Ecclesiæ ad Christum. Hactenus Doct. Subt. proposuit rationes dubitandi de institutione hujus Sacramenti

3. Equidem nec ipse de ea dubitavit, nec aliquis hodie Catholicè potest dubitare. Probat 3. Probatur itaque, contractum Matrimonii in lege Evangelica fuisse institutum propriè dictum Sacramentum, Primò, ex Conc. Constantiensi sess. 15. ubi damnat hanc propositionem (in ordine 8.) Joannis Hus. *Sacerdotes quomodolibet criminose viuentes, Sacerdotii polliunt potestatem, & sicut filii infideles sentiunt infideliter de septem Sacramentis Ecclesiæ, de Clavibus, de Censuris. Ubi Conc. astringit septem esse Ecclesiæ Sacramenta, inter quæ indubie comprehendit Matrimonium. Quod enim aliud foret septimum Sacramentum?*

Probatur 2. Probatur 2. ex Conc. Florent. in Decret. Eug. ibi: *Novæ legis septem sunt Sacramenta, scilicet Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Penitentia, Extrema Unctio, Ordo & Matrimonium. Et infra: Septimum est Sacramentum Matrimonii.*

4. Probatur 3. ex Conc. Trident. sess. 7. de Sacramentis in genere can. 1. *Si quis dixerit, Sacramenta novæ legis non fuisse omnia à Jesu Christo Domino nostro instituta, aut esse plura, vel pauciora, quam septem, videlicet, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Penitentiam, Extremam Unctionem, Ordinem & Matrimonium; aut etiam aliquod horum septem non esse verè & propriè Sacramentum; anathema sit.* Item sess. 24. can. 1. *Si quis dixerit, Matrimonium non esse verè & propriè unum ex septem legis Evangelicæ Sacramentis, à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inventum; neque gratiam conferre; anathema sit.*

Et eadem sess. in doctrina de Sacramento Matrimonii sic ait: *Gratiam verò, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret conjugisque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium Sacramentorum institutor atque perfectior, suâ nobis passione promeruit, quod Paulus Apostolus innuit, dicens: Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: mox subjungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.*

Cum igitur Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratia præstet; merito inter novæ legis Sacramenta annumerandum, sancti Patres nostri, Concilia, & universalis Ecclesiæ Traditio semper docuerunt.

Ex quibus verbis colligitur 1. contra DD. aliquot Catholicos, ante legem Evangelicam Matrimonium non fuisse Sacramentum propriè dictum, id est collativum gratiæ sanctificantis ex opere operato; aliâ perperam diceret Concil. Matrimonium esse verè & propriè unum ex septem legis Evangelicæ Sacramentis, à Christo Domino institutum. Itemque Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratia præstare. Nam gratis dicitur, Christum tantum annexuisse majorem effectum gratiæ, & idè vocari Sacramentum novæ legis, à Christo institutum, ac gratia præstare veteribus conjugis.

Immo videtur id repugnare Conc. Florent. in Decreto Eugenii ibi: *Novæ legis septem sunt Sacramenta & c. Quæ multum à Sacramentis differunt antiquæ legis; illa enim non conferunt gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam figurabant. Hæc vero nostra & continent gratiam, & ipsam dignè suscipientibus conferunt.* Quod si etiam in antiqua lege Matrimonium verè Sacramentum fuisset & gratiam contulisset, non rectè id proprium diceretur (inquit Pontius lib. 1. c. 5. n. 1.) Sacramentorum novæ legis.

Nec responderi potest: Matrimonium non fuisse Sacramentum veteris legis, quamvis fuerit Sacramentum in veteri lege; quia ante legem veterem institutum, sicut de circumcissione diximus Part. 1. Disp. 1. Sect. 2. Conclus. 6. quia Concil. hic numerat Matrimonium inter septem Sacramenta novæ legis, ergo censet, Matrimonium novæ legis, in hoc differre à Matrimonio in veteri lege, quod in nova lege non solum significet gratiam, sed etiam eam contineat, & ipsam dignè suscipientibus conferat, cum tamen Matrimonium in veteri lege, ad summum eam per passionem Christi dandam figuraret.

Præterea; per institutionem Christi intelligitur prima institutio in cæteris Sacramentis, ut clarum est; ergo similiter intelligi debet respectu Matrimonii; cum neque ex Scriptura, neque ex Concil. aut SS. PP. illatenus ostendî possit, ante legem novam Matrimonium fuisse à Deo institutum proprium Sacramentum, id est, signum collativum gratiæ sanctificantis ex opere operato.

Quin immo, ut bene notat Aversa hic quest. 1. sect. 4. §. Tertio. In statu legis veteris scriptæ, & per Moysen traditæ, nulla habetur institutio de Matrimonio, quæ tamquam res sacra constitutum fuerit; sed solum habebatur tamquam civilis contractus, sicut

3. Probatur Matr. fuisse institutum Sacramentum ex Concil. Constant.

Probatur 2. ex Florent.

4. Tertia probatio ex Trident.

sicut inter alias Nationes. Unde nec ullo modo computatur inter Sacramenta, quæ nominantur illius veteris legis; ac proinde non solum non conferebat gratiam sanctificantem ex opere operato, sed nec aliquam externam & legalem sanctitatem, qualem conferebant Sacramenta veteris legis.

Cùmque status naturæ lapsæ imperfectior fuerit statu legis veteris, multò minùs pro illo statu matrimonium fuit institutum, ut conferret gratiam, vel solum legalem; cùm nullum aliud Sacramentum ad talem effectum in illo statu fuerit institutum, multò minùs ad conferendam veram gratiam sanctificantem ex opere operato; cùm abundantia gratiæ reservata foret in adventum Christi, & ad summum tunc extaret remedium aliquod pro salute parvulorum, quo emundari possent ab originali peccato, ne penitus remaneret extra statum salutis. Et hoc quidem erat Sacramentum illius status & temporis, quod postea apud Abraham, ejusque posteros, fuit determinatum in Circumcisione.

Accedit; quòd pro statu legis naturæ, & legis veteris, ex dispensatione divina licita fuerit polygamia, & in lege veteri permiffus libellus repudii; adeoque non erat tanta necessitas gratiæ ad sustinenda onera matrimonii, sicut modo in lege nova, in qua polygamia prohibita est, & minimè permiffus libellus repudii.

Quid dicam de statu Innocentiæ? Sanè tunc nulla fuisset indigentia vel sanctificationis externæ & legalis, quæ non nisi in lege veteri fuit instituta, neque etiam veræ sanctitatis ex opere operato; utpote, quæ in subsidium humanæ imbecillitatis, ex merito passionis Christi in lege gratiæ allata fuit. Jam autem, ut supra bene notavit Scotus, *Si status Innocentiæ stetisset, passio Christi nec fuisset exhibita, nec prævisæ*. Ergo matrimonium in statu Innocentiæ non habuisset rationem Sacramenti propriè dicti, seu collativi gratiæ sanctificantis ex opere operato, sicuti nunc habet.

Nec obstat benedictio data primis parentibus illis verbis Gen. 1. v. 28. *Benedixitque illis Deus, & ait: Crescite, & multiplicamini, & replete terram*. Quia solum fuit approbatio quædam divini operis in esse naturæ; sive, ut Bellar. loquitur lib. 1. de Matr. c. 5. benedictio illa fuit corporalis, non spiritalis: inde enim fecunditas corporibus, non auxilium gratiæ spiritibus attributa est. Quod rectè probat D. Aug. lib. 13. Confess. c. 24. ex eo quòd eadem benedictio data legitur piscibus & avibus. *Dicerem te Deus* (inquit S. Doctor) *qui nos ad imaginem tuam creasti, dicerem te hoc donum benedictionis homini propriè voluisse largiri, nisi hoc modo benedixisses pisces &*

cætos, ut crescerent & multiplicarentur, & implerent aquas maris, & volatilia multiplicarentur super terram.

Si dixeris: Leo 1. Epist. 92. ad Rusticum dicit, nuptias ab initio sic instituas, ut haberent in se Christi & Ecclesiæ Sacramentum, juxta illud Apost. ad Ephes. 5. vers. 32. *Sacramentum hoc magnum est &c.* ubi Apostolus loquitur de conjugio Adami & Evæ.

Respondet Bellar. supra, S. Leonem non dixisse, ab initio mundi nuptias habuisse Christi & Ecclesiæ Sacramentum; sed ab initio suæ institutionis: quòd rectè intelligi potest de nova institutione per Christum. Deinde, si Leo dixisset, ab initio mundi, id etiam esset verum; quia conjugium primum, quod Adami & Evæ fuit, Incarnationem dominicam repræsentavit: sed non idèò conjugium illud, & multò minùs cætera, Sacramenta propriè dicta fuerunt.

Quid ergo ad Apostolum? Respondet idem Auctor: Paulum eo loco nomen *Sacramenti*, non tribuere conjugio primorum parentum, sed nuptiis fidelium: Deinde: etiamsi conjugium Adami & Evæ, significasset conjunctionem Christi & Ecclesiæ, ut reverà per modum figuræ significavit: tamen non potuit dici Sacramentum propriè dictum, qualia sunt nostra Sacramenta, quia defuit illi promissio gratiæ. Hæc ille.

Sed hoc est, quòd quæritur; an defuerit illi promissio gratiæ; cùm enim promissio gratiæ communiter probetur ex illa Scriptura Apost. ad Ephes. 5. si Apost. ibi loquitur de conjugio Adami & Evæ & aliis omnibus, tam fidelium, quàm infidelium, tam novæ, quàm veteris aut naturæ legis, ut Aliqui volunt; ergo omnibus promissa fuit gratia, & per consequens omnia fuerunt Sacramenta propriè dicta.

Et hinc Vasquez argumentum ex hoc loco Pauli, quo communiter utuntur DD. Catholici contra hæreticos, ut ex Scriptura probent, Matrimonium in nova lege esse propriè dictum Sacramentum; hoc, inquam, argumentum conatur evacuare Vasquez hic disp. 2. cap. 6. dicens n. 53. Ego non solum semper exultavi, hoc testimonio id, quod contendunt, probari non posse; verùm etiam in explicatione illius, aliqua ab eis pronuntari, quæ cum vera doctrina minimè constare possunt. Primum quidem verum est, quod asserunt, verba Pauli: *Sacramentum hoc magnum est &c.* de Matrimonio ipso viri & mulieris, non autem de unione Christi & Ecclesiæ intelligi debere, idque rectè confirmatum esse fatemur; ceterum falsum esse non dubitamus, quòd subdunt, de solo Matrimonio fidelium intelligi posse, èò quòd eo solo unio Christi cum Ecclesia denotetur. Nam Innoc.

K k 2

III.

10.
Obiectio ex
Leone 1. &
Apost.
Ephes. 5.

Resp. Bellar.
ad Leonem.

11.
Resp. ad Ap.
ex eod.

12.
Vasquez su-
tat ex illo
Apostoli non
bene proba-
ri, Matr. in
nova lege
esse sacra-
mentum.

Colligit ex
cap. 8 de
Divort.

III. in cap. *Gaudemus*, de Divortis, ut ostendat, per Baptismum non solvi conjugium infidelium, præmittit hæc verba: *Quod cum Sacramentum conjugii apud fideles & infideles existat &c.* Quibus verbis non de Sacramento propriè, prout est signum gratiæ, sed prout est signum unionis Christi cum Ecclesia, Innocentium loqui, inficiari nemo potest; nam aliâ ratione Sacramentum non est, priori autem illo modo nemo dixerit, apud infideles Sacramentum esse. Hæc ille.

13.
& Leone
Epist. 92.

Et ad idem propositum adducit auctoritatem Leonis in Epist. 90. aliâs 92. c. 4. ubi sic ait: *Unde cum societas nuptiarum ita ab initio constituta sit, ut præter sexuum conjunctionem, haberet in se Christi & Ecclesie Sacramentum, dubium non est, eam mulierem non pertinere ad Matrimonium, in qua docetur nuptiale non fuisse mysterium.* Cùm ait: Societatem nuptiarum ab initio ita fuisse constitutam, hoc est, initam, dubio procul de omni societate Matrimonii, inter quoscumque legitimè inita, intelligit. Præterea; cùm dicat, ad verum Matrimonium non pertinere eam viri & mulieris societatem, in qua nuptiale non fuerit mysterium, hoc est, Sacramentum, de quo antea dixerat, conjunctionis Christi & Ecclesie, & inter infideles verum fit Matrimonium, ut Omnes ingenuè fateri debent, conficitur planè, in eorum Matrimonio verum esse Sacramentum conjunctionis Christi cum Ecclesia; aut contra, si in eorum contractu non est, non esse verum Sacramentum.

Quâ igitur ratione (interrogat Vasquez) hi Theologi, ut ex Scriptura veritatem Catholicam, & satis notam, comprobare viderentur, ausi sunt dicere, Matrimonia solum fidelium esse Sacramentum, & signum conjunctionis Christi cum Ecclesia?

14.
An Apost. ibi
loquatur
etiam de
Matr. infidelium.

Addit: Quàmvis Paulus ad Ephes. 5. exhortans viros, ut diligant uxores, solum scribat fidelibus, tamen ratio ejus, etiam in infidelibus efficax est; nam & infidelium etiam uxores sunt os de osse, & caro de carne viri sui, & viri, ut propriam carnem, eas diligere debent jure Matrimonii & viri earum eodem modo dicere possunt illud: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem &c.* Christus quoque Matth. 19. cùm dixit hæc verba, & addidit: *Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet*, non de fidelium tantum Matrimonio, sed de quocumque alio etiam infidelium, legitimè contracto, locutus est.

15.
Pars affirmans probatur ex cap. 4 de Conjug.

Quocirca Innoc. III. cap. *De infidelibus*, de Consanguinitate & affinitate, notat, verba citata ex Matth. 19. dicta fuisse de Matrimonio Judæorum, & ita significasse inter eos verum matrimonium fuisse; intelligit quoque dicta fuisse de matrimonio infidelium; nam hinc probatur, infidelium matri-

monium per Baptismum non solvi, quia verum fuit; verum autem fuisse, confirmat testimonio prædicto Christi, quod nisi putaret de infidelibus dictum fuisse, nullius ad hoc esset momenti.

Præterea advertit Vasquez ex Innoc. I. Epist. 22. cap. 2. & refertur Can. *Deinde*, dist. 26. bigamiam incurri etiam à Catechumenis & infidelibus, neque Baptismo purgari; hæc autem non incurritur nisi defectu significationis conjunctionis Christi cum una Ecclesia. Ergo etiam matrimonium infidelium significat illam conjunctionem.

Plura ad idem propositum assert ibidem Vasquez, & tandem concludit, dicens: Quocirca satis fuisse Theologis nostris, hunc locum Pauli contra hereticos prætermittere, quàm, ut viderentur eos Scripturæ testimonio premere, in has angustias, & molestam sententiam incidere.

Sed absit, ut Theologi prætermittant hunc locum Apost. quo contra hæreticos utitur Conc. Trident. sess. 24. in præmio, dicens: *Gratiam vero, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, conjugiique sanctificaret, ipse Christus venerabilium Sacramentorum institutor ac perfectior, suâ nobis passione promeruit, quod vultus Apost. innuit dicens: Viri diligite uxores vestras sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea: Mox subjungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia. Ubi satis clarè significat, saltem insinuasse eò loci Apostolum, Matrimonium in nova lege conferre gratiam sanctificantem, instar aliorum Sacramentorum, hoc est, ex opere operato, adedque esse verè & propriè dictum Sacramentum novæ legis; cur ergo Theologi nostri eo loco non uterentur? Cur illum locum prætermittenterent? Nonne hoc testimonium præmittit Conc. Florent. in Decret. Eugenii *Septimum* (inquit) *est Sacramentum Matrimonii, quod est signum conjunctionis Christi cum Ecclesia (per gratiam sanctificantem) secundum Apostolum.**

Respondet Vasquez supra n. 67. Eugenium solum ad hoc illud adfert, ut ostendat matrimonium esse signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, quod sanè ante adventum Christi ab initio habuit.

Sed contra: non eodem modo id habuit ante adventum Christi, quia non significabat illam conjunctionem per gratiam sanctificantem; atque hunc modum voluit ibi ostendere Pontifex ex hoc testimonio, adducens illud, ad probandum matrimonium esse septimum Sacramentum.

Ad Conc. Trident. Respondet Vasquez ibidem: Quàmvis hoc testimonium adducatur, ut ostendat, Christum passione suâ pro-

meruisse gratiam per Matrimonium conferendam, ut perficeret naturalem illum amorem inter conjuges, & indissolubilem unitatem confirmaret, tamen solum ait, Paulum id innuisse, hoc esse, indicasse, id quod verissimum est, neque contra ea, quæ hæcenus diximus; nam hoc ipso, quod Matrimonium fuit semper signum unionis Christi cum Ecclesia per amorem, conveniens valde fuit, ut ipse Christus passione suâ hoc signum perficeret, efficeretque, ut non solum naturali, sed etiam Charitatis amore, conjuges significarent & repræsentarent unionem Christi cum Ecclesia sua.

Cum verò Concilium veritatem aliquam ex aliquo loco Scripturæ ex professo confirmat, quod in eo expressè contineatur, vel efficaciter ex eo deducatur, loquitur alio modo, ut patet ex sess. 13. c. 4. cum agit de Transsubstantiatione, & illam ex veritate verborum Christi deducit, & sess. 14. c. 5. cum agit de præcepto Confessionis, & illud colligit ex illis verbis Joan. 20. *Quorum retinueritis peccata* &c. in illo autem cap. 1. sess. 24. veritatem Catholicam ex constante & perpetua Ecclesiæ traditione solum deducit & definit. Hæcenus Valquez.

19. Sed contra hanc responsionem arguit Hiquæus in suo Comment. 4. dist. 26. q. un. n. 42. Neque Paulus, neque Concilium loquuntur de congruentia dandæ gratiæ, aut convenientia sola, sed de facto. Non rectè ergo explicantur per hoc, quod congruum fuerit Christum meruisse suâ passione, gratiam Sacramentalem dari in Matrimonio. Quod autem addit; Concilium aliàs uti locis Scripturæ aliter, ut in exemplis allatis, quàm utatur hoc loco, non est verum; quia aliis Scripturis non utitur aliter, quàm ad absolutam definitionem veritatis Fidei, juxta veram interpretationem earum, quam PP. & Ecclesia intellexit; ita etiam hoc loco Pauli juxta mentem Apostoli utitur, asserens Apostolum innuisse gratiam hujus Sacramenti, maxime per illa verba: *Sacramentum hoc magnum est* &c.

20. Interpretatur autem Concilium, sensum Apostoli illum esse, & Scripturam illam ita absolute interpretatur, ut contineat hanc veritatem, quam innuit Paulus; non enim discurrit Concil. sed absolute declarat, & definit hæc, nempe perpetuum & indissolubilem nexum Matrimonii, divini Spiritus instinctu pronuntiasse primum parentem in verbis præfatis. Secundò; Christum Dominum Matth. 19. apertius docuisse illud vinculum esse tantum duorum. Tertio; Christum, Sacramentorum institutorem suâ passione nobis meruisse gratiam, quâ illud vinculum confirmaret & sanctificaret. Quarto; quod hoc Paulus Apost. insinuat in præfato loco, ac

tandem ex hoc per consequentiam deducit: *Cum igitur Matrimonium in lege Evangelica veteribus connubiis per Christum gratia præstet, merito inter legis novæ Sacramenta annumerandum, SS. PP. nostri, Ecclesia, & universalis Ecclesiæ Traditio semper docuerunt* &c. Quibus verbis, ex tertia, & quarta definitione præmissa, quæ absolutam & indubitabilem assertionem continent, confirmat veritatem universalis Traditionis Ecclesiæ; tantum abest, ut veritatem Catholicam, ut præfatus Auctor asserit, ex sola Traditione deducat & definiat, ut è contra, veritatem Traditionis ex loco Pauli confirmet & deducat. Hucusque Hiquæus.

Neque aliter procedit in locis allegatis; sic enim ait sess. 13. c. 4. *Quoniam autem Christus redemptor noster corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, vere esse dixit, idè persuasum semper in Ecclesia Dei fuit* &c. Ubi ad probandam Transsubstantiationem, etiam adfert Traditionem seu communem intellectum Ecclesiæ, seu interpretationem verborum Christi, sicut ad probandum Sacramentum Matrimonii adfert communem intellectum Ecclesiæ seu interpretationem verborum Apostoli. Et consimiliter sess. 14. c. 5. adfert communem intellectum Ecclesiæ, & interpretationem verborum Christi Joan. 20. *Quorum retinueritis* &c. ut ex eis probet institutam & præceptam esse à Domino integram peccatorum Confessionem: *Ex institutione, inquit, Sacramenti Pœnitentiæ jam explicata universa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse à Domino* &c.

Itaque Apost. eò loci ad Ephesios 5. est non ageret de solo Matrimonio Christianorum, cum etiam aliqua adferat, quæ concernunt Matrimonium, ut ab initio institutum; nam & hoc significabat conjunctionem Christi cum Ecclesia, ut supra bene ostendit Valquez, neque à Theologis, qui utuntur hoc loco, negatur: interim tamen præcipue agit de Matrimonio Christianorum, ad quos scribit, addens illa, quæ huic propria sunt ex institutione Christi, scilicet perfectiorem significationem illius conjunctionis per Charitatem, quæ est gratia habitualis, conferenda ex opere operato; ac præterea majorem indissolubilitatem, nam Matrimonium infidelium dissolvitur favore Fidei, quando unus ad Fidem convertitur, & alter perseverat in sua infidelitate, nec sine injuria Fidei vult cohabitare, ut suo loco videbimus, quod non competit Matrimonio Fidelium.

Si Paulus Christianis scribit (inquit Hiqu. supra n. 44.) non debuit solum commendare Matrimonium in iis, quæ ei conveniebant in priori statu, nihil intendens de eo, quod ipsi competit in statu Sacramenti, & quod potius est; quia sic esset mancus in doctrina, si

K k 3

non

21.

Non aliter procedit Trid. alibi, quàm hic

22.

Apost. d. loco præcipue agit de Matr. Christianorum.

non innueret legem in specie, quâ Christiani obligabantur ad mutua officia, præter illam, quæ generalis ab initio fuit; comprehendit ergo utrumque; sed ex scopo magis agit de Matrimonio Christianorum, quod ex lege generali primæ institutionis obligat ad mutua officia, & ex lege speciali Sacramenti. Hæc ille.

23. Unde dicit Apostolus. *Sacramentum hoc magnum est: Ego autem dico in Christo & in Ecclesia. Verumtamen & vos singuli, unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligit &c.* Ubi Sacramentum magnum vocat, non conjunctionem Christicum Ecclesia, ut vult Erasmus in eum locum, Lutherus, Calvinus & alii hæretici, sed Matrimonium inter marem & feminam, ut hunc locum interpretantur Sancti Patres Chrysostomus, Hieronymus & Alii. Idque ex verbis ipsius Pauli, & contextu facile convinci potest: primò; quia pronomen, *Hoc*, refertur debet id, quod proximè præcesserat: nihil autem præcesserat de conjunctione Christi & Ecclesiae, sed de Matrimonio viri & mulieris: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem &c.*

24. Deinde; quia alioquin ratio Pauli nullius esset momenti ad ejus intentum, quod erat, persuadere viris, ut diligant uxores suas, tamquam carnem propriam, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret &c. v. 25. & 26. Sequitur v. 28. *Ita & viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit &c.* Hoc autem non rectè suaderet ex eo, quod conjunctio Christi cum Ecclesia magnum esset Sacramentum & mysterium; rectè tamen ex eo, quod Matrimonium ipsorum esset magnum Sacramentum conjunctionis Christi cum Ecclesia, sic enim imitari Christum deberent.

25. Denique; quia in Græco non dicitur: *In Christo & in Ecclesia*; sed, *In Christum & in Ecclesiam*, ut denotet Paulus, mysterium seu Sacramentum, de quo loquitur, ad Christum & Ecclesiam ejus, tamquam ad rem significatam referri & terminari, & in eo esse, ut ipsum Christum & Ecclesiam occultâ quadam & mysticâ significatione repræsentent.

25. Nec obstat: quod Paulus dicat *Ego autem dico*: Illud enim nihil aliud significat, juxta Hieronymum, Nazianzenum & Alios, quam ego interpretor hoc mysterium seu Sacramentum conjugii de Christo & Ecclesia, id est, significare Christum & Ecclesiam; & ideo magnum est, non solum propter magnitudinem rei significatæ, sed etiam, quia gratiam & Charitatem, quâ Christus unitur Ecclesiae ut sponsæ, in seipso continet, & debi-

tè illud intueantibus ex opere operato confert. Unde non est nudum signum, sicut à principio fuit, sed signum continens significatum.

Hinc ad illud, quod Erasmus nobis objicit, scilicet nullum esse mysterium, quod uxori vir conjugatur. Respondeo: magnum mysterium est, quod uxori vir conjugatur, sic ut in ipsa conjunctione, id est, contractu Matrimonii, accipiat gratiam sanctificantem, & gratias actuales ex opere operato, ad sustinenda onera Matrimonii. Aliqui respondent ex sententia Chrysoit. & Theophylacti, mirabile sanè esse, ut homo relinquat patrem & matrem, quos unicè diligebat, & qui tot tantag; pro ipso passi sunt, & adhæreat uxori, quam antea nunquam noverat, neque aliquid boni ab ea acceperat. Alii dicunt, mirabile non esse, quod uxori, vir quomodoque jungatur, sed quod unus uni indissolubili vinculo ita jungatur, ut quovis occurrente incommodo, & etiam amissâ spe prolis, jungi nequeant.

Objiciunt præterea Hæretici duo loca D. Augusti. unus ex Tract. 9. in Joan. super hæc verba: *Secundam purificationem Judæorum, ibi: Quid ergo potissimum dicam de aqua primæ hydræ, nisi quod Apostolus ait de Adam & Eva? Nemo enim me dicit pravè intellexisse, quando intellectum non meum, sed Apostoli profero. Illud ergo vinum quantum mysterium de Christo cominet, quod commemorat Apostolus dicens: Et erunt duo in carne una: Sacramentum hoc magnum est? Et ne quis istam magnitudinem Sacramenti in singulis quibusque hominibus, uxores habentibus, intelligeret: Ego autem, inquit, dico, in Christo & in Ecclesia, quod est hoc Sacramentum magnum, erunt duo in carne una.*

Alter locus est lib. 1. de Nuptiis & concupis. c. 21. ibi: *Respondetis etiam convitiis Sacramentum. De me ante peccatum dictum est in Paradiso: Relinquet homo patrem & matrem & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Quod magnum Sacramentum dicit Apostolus in Christo & in Ecclesia. Quod ergo est in Christo & in Ecclesia magnum, hoc in singulis quibusque viris atque uxoris minimum, sed tamen conjunctionis inseparabilis Sacramentum.*

Respondeo: S. August. nihil aliud velle, quam conjunctionem viri & femine, in se præcisè spectatam, minimum quid esse, in comparatione conjunctionis Christi cum Ecclesia; non tamen ideo negat, esse magnum Sacramentum, ut patet ex ultimis verbis: *Sed tamen conjunctionis inseparabilis Sacramentum.* Et ideo magnum Sacramentum, quia conjunctio illa inseparabilis Christi cum Ecclesia, indubiè magna est.

Quin immo putat Alexand. White in libello,

Opinatur D. Aug. apertissime locutum
 bello, qui intitular: Schismatis Anglicani redargutio. Sect. 5. de Sacram. Matr. §. 6. omnium apertissime August. de hoc Sacramento locutum. Nam, inquit, lib. de Bono conjug. c. 15. sic scribit: *Nec causâ ergo numerosioris prolis fecerunt Sancti nostri, quod Cato dicitur fecisse Romanus, ut traderet viro uxorem, etiam alterius domum filius impleturam. In nostrarum quippe nuptiis plus valet sanctitas Sacramenti, quam fecunditas uteri.* Et ibidem c. 24. *Bonum igitur nuptiarum per omnes gentes atque omnes homines in causa generandi est, & in fide castitatis. Quod autem ad populum Dei pertinet, etiam in sanctitate Sacramenti, per quam nefas est, etiam repudio intercedente, alteri nubere, dum vir ejus vivit, nec saltem ipsâ causâ pariendi.*

Idem etiam alibi de conjugio fidelium sic scribit (lib. 1. de Nuptiis & concupif. c. 10.) *Quoniam sanè non tantum fecunditas, cujus fructus in prole est, nec tantum pudicitia, cujus vinculum est fides, verum etiam quoddam Sacramentum nuptiarum commendatur fidelibus conjugatis. Unde dicit Apostolus: Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam. Hujus procul dubio Sacramenti res est, ut mas & femina connubio copulati, quamdiu vivunt inseparabiliter perseverent, nec liceat, exceptâ causâ fornicationis, à conjugio conjugem dirimi. Hoc enim custoditur in Christo & Ecclesia, ut vivens cum vivente in æternum nullo divorcio separetur. Cujus Sacramenti tanta observatio est in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus, hoc est, in Ecclesia Christi, quibusque fidelibus conjugatis, qui sine dubio membra sunt Christi, ut cum filiorum procreandorum causâ vel nubant feminae, vel ducantur uxores, nec sterilem conjugem fas sit relinquere, ut alia fecunda ducatur. Quod si quispiam fecerit, non lege hujus seculi, ubi interveniente repudio, sine crimine conceditur, cum aliis alia copulare connubia, quod etiam sanctum Moysen, Dominus, propter duritiam cordis illorum, Israelitis permisisse, testatur, sed lege Evangelii rem est adulterii, sicut etiam illa si alteri nupserit. Et usque adeo manent inter viventes semel inita jurâ nuptiarum, ut potius sint inter se conjuges, qui ab alterutro separati sunt, quam cum his, quibus aliis adhaerent. Cum aliis quippe adulteri non essent, nisi ad alterutrum conjuges permanent. Hæc ille.*

Et ut sciamus August. loqui de Sacramento propriè dicto, comparat Matrimonium fidelium cum Baptismo, & Ordinatione, velut cum Sacramentis ejusdem generis, ut videre licet in duobus his locis jam proximè citatis. Hucusque Alex.

Respondet ad hoc Vasquez supra n. 40. qui existimat August. non fuisse locutum de Sacramento propriè dicto; respondet, inquam, ad hoc tantum usum fuisse August.

prædictis exemplis; ut quàmvis solvatur factio ipsum Matrimonium, nihilominus re ipsâ maneat vinculum, sicut character baptizati semper manet, quantumvis ille qui Baptismo Fidem nostram professus est, ab ea separetur; & sicut manet re ipsâ ordinatus is, qui ab officio removetur: constat autem in illis locis August. non solum agere de vinculo Matrimonii Christianorum, quod est Sacramentum propriè; sed de vinculo cujuscumque Matrimonii in populo Dei: per populum autem Dei intelligit etiam antiquum populum Patriarcharum, ut satis superque probatum est. Hæc ille.

Sed ego satis superque notum esse puto, Augustinum loco ultimo citato solum agere de vinculo Matrimonii Christianorum, minime autem Patriarcharum, quos constat non fuisse in Ecclesia Christi, aut membra Christi; jam autem, ut patet ex verbis relatis, solum loquitur de fidelibus conjugatis, qui sunt in Ecclesia Christi, & sine dubio sunt membra Christi. Et quàmvis expressis verbis non dicat, Matrimonium eorum conferre gratiam sanctificantem; tamè satis illum effectum insinuat, quando specialiter affirmat, Matrimonium in ipsis esse sanctum, & plus valere sanctitatem Sacramenti, quàm fecunditatem uteri, cum tamen in Patriarchis, & populo Israelitico, plus videatur valuisse fecunditas uteri; nam ad hanc fecunditatem concessum fuit Patriarchis, & populo Israelitico, accipere plures uxores, quod in lege Christi prohibitum semper fuit; ut etiam libellus repudii semper fuit illicitus & invalidus.

Et hinc, ut supra adhuc dixi, in lege veteri non fuit gratia ita necessaria, ut in lege nova, ad sufferendas molestias in statu Matrimonii; quia tunc per polygamiam, repudium, ac aquas zelotypiæ occurrebant multis difficultatibus conjugii, ob quas jam gratia est magis necessaria. Ideoque bene urget S. August. majorem indissolubilitatem Matrimonii in Ecclesia Christi, & specialiter propterea vocat hoc Matrimonium, *Sacramentum*; quia ratione ejus, gratia Sacramenti à Christo fuit ei annexa.

Iraque non malè Theologi utuntur illo testimonio D. August. contra Hæreticos (nisi velis admittere, Tridentinum malè uti testimonio Apostoli contra Hæreticos) non quòd apertissime ibi August. significet Sacramentum propriè dictum, sic ut non possit alio modo explicari; cum & testimonium Apostoli non sit ita apertum, quin aliam patiatur explicationem, ut Scotus supra satis ostendit; sed quòd saltem sic possit explicari, & nullum aliud testimonium vel in August. vel in aliis PP. apertius reperiatur; sicuti nec ulla Scriptura apertior. Siquidem quod dicitur 1. ad Timoth. 2. v. 15. *Salvabitur autem (uxor)*

31. Rejicitur.

32. Non malè Catholicis utuntur testimonio D. Aug. contra Hæreticos.

per

An bene pro-
betur Sacra-
mentum
Matr. ex
Apost. 1.
Timot. 2.
Vasquez.

per filiorum generationem, si permanserit in fide & dilectione, & sanctificatione cum sobrietate, intelligi potest, non de peculiari sanctitate, collata in Matrimonio ad usum illius, sed de sanctificatione totius vitæ per bona opera. Videtur autem Paulus (inquit Vasquez supra n. 66.) ibi consolari mulieres, ut contentæ sint filiorum procreatione, neque in Ecclesia prædicare & docere velint; quia satis illis erit in statu conjugii (cujus munus est, filios procreare) salvari. Ne autem putarent id eis sufficere ad salutem, subdidit: *Si permanserit* &c. quasi diceret, ut salventur mulieres in matrimonio, ita satis illis erit filios procreare, ut tamen etiam simul seruent fidem maritis, eoque diligant, & in sanctificatione bonorum operum cum sobrietate permaneant, alioquin neque per procreationem filiorum, aut in ea salvari poterunt. Hæc ille. Et verò si magis aperta esset hæc scriptura, cur Trident. illà non uteretur, sicuti utitur testimonio Apost. ad Ephes. 5.?

33.
Ostenditur,
testimonia
aliorum PP.
non esse aper-
tiora testi-
monio D.
Aug.

Sed neque testimonia aliorum PP. aperi-
tiora esse testimonio D. August. patebit con-
sideranti singula. Chrysostr. Homil. 56. in
Gen. loquens de conjugio Jacob cum Lia,
filia Laban, & comparans illud cum conju-
gio Christianorum, inquit: *Quomodo enim
non absurdum, si nos, qui tantam accepimus gra-
tiam & misericordiam, & terribilium ineffa-
biliumque Sacramentorum participes sumus,
hac in re inferiores sumus Laban, qui cultui
Idolorum adhuc erat deditus? An non audis
Paulum dicentem, quod Sacramentum sunt nup-
tiae, & imago dilectionis Christi, quam erga Ec-
clesiam declaravit?* Hæc ille.

Testimo-
nium Innoc.
1.

Innoc. 1. Papa Epist. 9. ad Probum, in-
terrogatus de quodam secundo conjugio,
contracto adhuc vivente priori conjugio, sic
respondet: *Struimus, Fide Catholicâ suffra-
gante, illud esse conjugium, quod primus erat
gratiâ divinâ fundatum.* Non videtur autem
alia gratia posse intelligi, nisi collata per Sa-
cramentum Matrimonii, quâ quodammodo
tam ipse contractus, quàm vinculum Ma-
rimoniale confirmatur.

34.
Item D.
Ambrosius

Et ante Innoc. Ambros. lib. 1. de Abraham
Patriarcha c. 7. postquam hæc verba præmi-
sit: *Discite etiam, qui ad gratiam Baptismatis
renditis, velut quidam Fidei candidati, conti-
nentie disciplinam sobriam: multa que subjun-
xit de servanda continentia, & fide conjuga-
li, ita concludit: Cognoscimus velut præsullem
custodemque conjugii esse Deum, qui non patia-
tur alienum thorum pollui. Et si quis fecerit,
peccare eum in Deum, cujus legem violet, gra-
tiam solvat. Et quia in Deum peccat, Sacramen-
ti celestis amittit confortium.* Hæc ille.

Auctor etiam Commentarii illius, qui
tribuitur Ambrosio, in Epist. ad Ephes. c. 5.
in fine, considerans verba Pauli Apost. Sa-

cramentum hoc magnum est &c. ait: *Mysterii
Sacramentum grande in unitate viri ac feminae
esse significat. Nec hoc prodit, sed aliam causam,
quæ non discordet à memorato mysterio flagitat,
quam scilicet ad profectum humani generis pertine-
re, hoc est, Ecclesie & Salvatoris, ut sicut, re-
lictis parentibus, homo uxori suæ adhaeret, ita
& relicto omni errore, Ecclesia adhaeret, &
subjiciatur capiti suo, quod est Christus.*

Et ante hos omnes Siricius Papa Epist. 1.
ad Himerium Tracon. c. 4. sic scribit: *De
conjugali autem violatione requisisti, si despon-
satam (de præfenti) alii puellam, alter in Ma-
rimonium possit accipere. Hoc ne fiat, omnibus
modis inhibemus: quia illa benedictio, quam
nupturæ Sacerdos imponit, apud fideles cuiusdam
sacilegii instar est, si ullâ transgressione violetur.
Non foret autem sacrilegium, si Matrimo-
nium non esset verum & propriè dictum Sa-
cramentum.*

Et verò hujus benedictionis, cujus ibi
meminit Siricius, etiam alii Pontifices, Con-
cil. & PP. meminerunt: Evaristus Epist. 1.
quæ est ad omnes Episcopos Africanos c. 2.
quod sic incipit: *Aliter enim legitimum (aut à
PP. accepimus, & à sanctis Apostolis, curam-
que successoribus traditum invenimus) non fit
conjugium, nisi ab his qui super ipsam feminam
dominationem videntur habere, & à quibus cas-
podiatur, uxor petatur, & à parentibus aut pro-
pinquioribus sponsetur, & legibus dotetur, &
suo tempore sacerdotialiter (ut mos est) cum pre-
cibus & oblationibus à Sacerdote benedicatur
&c.*

Consonat Conc. Carthag. 4. can. 13. lo-
quentis tenoris: *Sponsus & sponsa, quibus be-
nedicendi sunt à Sacerdote, à parentibus suis vel à
paranympis offerantur.*

Item Ambr. in Epist. 70. quæ est ad Ve-
giliam, aliquantulum à principio, contra
Matrimonia inita cum alienigenis, & alio-
rius Religionis, ait: *Nam cum ipsum conju-
gium velamine Sacerdotali & benedictione lau-
dificari oporteat, quomodo potest conjugium dici,
ubi non est fidei concordia? Itaque post adven-
tum Christi, Matrimonium tractari & cele-
brari cepit ritibus sacris, cur hoc, nisi quia
à Christo fuit elevatum ad dignitatem veræ
& propriè dicti Sacramenti? Quocirca Conc.
Trident. sess. 14. non contentum testimonio
Apostoli ad Ephes. 5. ubi docet, gratiam Sa-
cramentalem fuisse insinuatam, recurrit ad
sanctos PP. Concil. & universalis Ecclesie
Traditionem.*

Quod etiam ante Trident. fecit Doct.
Subt. supra n. 13. *Sed quia communiter tenet
Ecclesia, Sacramentum Matrimonii esse septi-
mum inter Ecclesiastica Sacramenta, & de Sa-
cramentis Ecclesie non est aliter sentiendum,
quam sentit Ecclesia Romana, extra de Hæresi-
cis, Ad abolendam. Ideo dici potest, quod con-
tractus*

tractui matrimonialis annexuit Deus Sacramentum proprie dictum, saltem pro lege Evangelica, alioquin non esset Sacramentum novae Legis: Et tunc oportet dicere, quod institutum fuit à Christo, sicut universaliter dictum est supra de Sacramentis Ecclesiasticis.

Porro cap. Ad abolendam, quod hic citat Scotus, est Lucii. 3. & sic sonat: Ad abolendam: Et infra: Universos, qui de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, vel de Baptismo, seu de peccatorum Confessione, Matrimonio, vel reliquis Sacramentis, aliter sentire, aut docere non metuumt, quam sacrosancta Romana Ecclesia praedicat & observat &c. vinculo perpetui anathematis immodamus. Quapropter non tantum, Potest dici, ut loquitur Scotus, quod Matrimonium sit proprie dictum Sacramentum; sed etiam debet dici, immo haereticus foret, qui contrarium diceret hoc tempore, propter definitiones Concil. supra allatas, quae tempore Scoti necdum erant in Ecclesia; & ideo forte dixit: Potest dici, quia tunc nondum res illa erit Fidei, prout modò est.

Sed contra arguunt haeretici, Lutherus lib. de Captivitate Babylonica cap. de Matrim. Calvinus lib. 4. Instit. c. 19. §. 34. & Beza in annotat. ad 1. cap. Epist. ad Ephes. non constat ex Scriptura, Matrimonium esse institutum à Christo Sacramentum, ad conferendam gratiam suscipientibus. Nam ad Ephes. 5. pro Sacramento in Graeco est *μυστήριον*, Latine, mysterium. Ex eo autem, quod dicatur mysterium, non sequitur, esse Sacramentum unum ex septem ad conferendam gratiam; alioquin & omnia mysteria essent eo modo Sacramenta, quod constat esse falsum. Adde; quod multa alia Sacramenta appellamus, quae tamen non sunt à Christo instituta ad gratiam conferendam, neque inter septem illa commemorantur.

Hoc est praecipuum argumentum haereticorum, qui volunt, omnes veritates Fidei debere clare exprimi in Scriptura, in quo graviter errant, cum in multis necessariò recurrendum sit, etiam illis ipsis haereticis, ad Traditionem, quod diffusius possemus ostendere, sed non est hujus loci. Concedimus itaque, ex Scriptura, sive illa ad Ephes. sive alia quacumque, nudè considerata secundum sensum litteralem, non satis efficaciter probari hanc veritatem, ita ut convincatur intellectus, nec possit aliquid opponere, ut satis patet ex jam dictis; equidem secundum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione Scripturarum sanctarum (teste Concil. Trident. sess. 4. in decreto de Editione & usu sacrorum librorum) illis verbis Apostoli innuitur gratia sacramentalis; & ideo meritò inter novae Legis Sacramenta annumerandum Matrimo-

monium, SS. PP. nostri, Concilia, & universalis Ecclesiae traditio semper docuerunt, quod sufficit, ut haec res dicatur Fidei.

Et verò nil mirum, Paulum non fuisse usum illa voce, *Sacramentum*; nam scripsit Graecè, adedque *Mysterium* dicere debuit. Vertit autem Latinus Interpres *Sacramentum*, non ex ignorantia linguae Graecae, sed ex ejus peritia; quia *Sacramentum* Latine, Graecè dicitur, *Mysterium*. Porro optime vertisse Latinum Interpretem, vel ex hoc satis patet, quod Graeci, qui Apostolum non nisi Graecè legunt, ex cap. 5 ad Ephes. Sacramentum Matrimonii collegenterint. Siquidem Anno Domini 1576. Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus, nomine suo, & reliquorum Graeciae Praesulum, censuram edidit ad Confessionem Augustanam Lutheranorum, in qua censura cap. 7. legimus, Matrimonium divinum Sacramentum esse, atque unum ex illis septem, quae Christus & Apostoli Ecclesiae tradiderunt, ubi quoque allegatur cap. 5. ad Ephes. Ex quo & illud sequitur: non esse hoc dogma proprium Pontificiorum, cum idem doceant Graeci, qui à Romani Pontificis obedientia longo jam tempore recesserunt.

Objiciunt praeterea Calvinus lib. 4. Instit. cap. 19. §. 36. & Kemnitius in 2. parti. Exam. p. 1207. Pontificii Matrimonium immunditiam, & pollutionem, & carnales fordes appellant; ergo secum ipsi pugnant, cum Sacramentum esse volunt; neque enim Sacramentum immundities, & pollutio, & fordes dici possunt. Antecedens probat Kemnitius ex Epist. Siricii Papae supra allegata, ubi verba illa: *Qui in carne sunt, Deo placere non possunt*, ad conjugium accommodari videntur, quasi illi in carne sint, & Deo placere non possint, qui nuptiis copulantur. Ibidem etiam Sacerdotibus nuptiae interduntur, ob illa verba Scripturae, quae proprie ad Sacerdotes pertinent: *Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Et: Mundamini qui fertis vasa Domini.*

Respondetur: Pontificios nusquam legitimum Matrimonium vocare immunditiam, pollutionem, & carnales fordes; nam Siricius dum utitur illa voce, *Pollutio*, loquitur manifestè de illegitimis conjunctionibus eorum, qui post peractam publicam poenitentiam, eas repetebant, ut patet ex cap. 5. tum in principio, ubi sic lego: *De his vero non incongrue dilectio tua Apostol. Sedem credidit consulendam, qui acta poenitentia tanquam canes & sues ad vomitus pristinos, & ad volubra redeunt, & militiae cingulum, & ludicras voluptates, & nova conjugia, & inhibitos denudè appetivè concubitus.* Tum etiam in fine: *Quam formam & circa mulieres,*

L1 res,

39. Quare Paulus non fuit usus voce, Sacramentum.

Graci docent Matrimonium esse verum Sacramentum.

40. Secunda obiectio ex Calv. & Kemnitio.

Siricius.

41. Solutio, Pontificios nusquam legitimum Matrimonium vocare immunditiam &c. Siricius.

res, quæ se post penitentiam talibus pollutionibus (scilicet, propter quas egerant penitentiam) devinxerunt, servandam esse censemus. Nemo autem, propter Matrimonium legitime contractum, penitentiam publicam agit.

42.
Explicatur
Siri ius,

Porro cap. 7. ubi adfert illa verba: *Qui in carne sunt. Deo placere non possunt.* Et ista: *Sancti estote* &c. tractat de sacre legis conjugii seu potius commixtionibus Sacerdotum & Levitarum novæ Legis. Plurimos, inquit, *Sacerdotes Christi atque Levitas, post longa consecrationis suæ tempora, tam de conjugibus propriis, quam etiam de turpi coitu sobolem didicimus procreasse, & crimen suum hæc præscriptione defendere; quia in veteri Testamento Sacerdotibus ac ministris generandi facultas legitur attributa.* Dicat mihi nunc, quisquis illa est, sectator libidinum, præceptorque vitiorum, se æstimat, quod in lege Moysi passim sacris Ordinibus à Domino laxata sunt fræna luxuriæ, cur eos, quibus committebantur sancta sanctorum, præmonet, dicens: *Sancti estote, quia & ego sanctus sum Dominus Deus vester? Cur etiam procul à suis domibus, anno vicis suæ, in templo habitare iussi sum Sacerdotes? Hæc videlicet ratione, ne vel cum uxoribus possent carnale exercere commercium, ut conscientie integritate fulgentes, acceptabile Deo munus offerrent.*

Ubi legitimum Matrimonium Sacerdotum veteris legis, non vocat immunditiam, aut pollutionem, vel carnales fordes, sed ad summum appellat carnale commercium, quod indubiè verum est, intelligendo per Matrimonium usum Matrimonii, ad quem in illo populo matrimonium maximè ordinabatur; alioquin intelligendo per matrimonium ipsum contractum, quem nos dicimus esse Sacramentum, potius spirituale commercium per conjunctionem animorum seu consensum, quam carnale, per conjunctionem corporum appellari deberet.

43.
Causa, ob
quam Sacer
dotibus ve
teris Legis
fuerit per
missus usus
conjugii.

Sequitur apud Siricium: *Quibus etiam (Sacerdotibus veteris Legis) expleto deservitionis suæ tempore, uxorius usus (non ait, Immunditias, aut, Pollutio) saltem successione causa fuerat relaxatus, quia non ex alia, nisi ex Tribu Levi, quisquam ad Dei ministerium fuerat præceptus admitti.* Ubi exprimit causam quare potius Sacerdotibus veteris Legis fuerit permissus usus conjugii, quam permittatur hic usus Sacerdotibus novæ Legis. De quibus statim subiungit:

Apoc. 14.

Unde & Dominus Iesus, cum nos suo illustrasset adventu, in Evangelio protestatur, quia legem venerit implere, non solvere. Et idè Eccliam, cuius sponsus est speciosus forma, castitatis voluit splendore radiare, ut in die iudicii, cum rursus advenerit, sine macula & ruga eam possit, sicut per Apostolum summi instituit, reperi-

re. *Quarum sanctionum Sacerdotes omnes atque Levitæ insolubili lege constringimur, ut à die Ordinationis nostræ, sobrietati ac pudicitie, & corda nostra mancipemus & corpora, dummodo per omnia Deo nostro in his, quæ quoties offerimus, sacrificiis placeamus. Qui autem in carne sunt, dicente electionis Vase, Deo placere non possunt. Vos autem jam non estis in carne, sed in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis.*

Ubi particula: *Dummodo*, vim habet finalis, ac si dicat Pontifex: *Idè præceptum castitatis, etiam cum propriis uxoribus, Sacerdotibus novæ Legis Christus imposuit, ut in suis sacrificiis Deo per omnia placerent, quasi aliàs in sacrificiis suis Deo per omnia placere non possent, non quod offerendo peccarent, sed quia non perfectâ conscientia, sicut in Lege Evangelicæ tantum Sacrificium decebat, Deo ministrarent.*

Quod igitur postea addidit: *Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt*, non ita tantum intellexit, ut significaret eos, qui vetitis utuntur conjugii, aut abique conjugio turpiter coeunt, Deo displicere in peccatores; sed etiam eos, qui ad uxores (secluso præcepto) sine peccato accedunt, non posse eâ conscientie integritate, & splendore castitatis, qui tantum sacrificium decebat, Deo ministrare.

Licet ergo legitimus usus Matrimonii non sit immunditia, quoad peccatum; tamen immunditia quoad indecentiam, est, aliqua indecentia status sacerdotalis, quia ex fervore illo carnis mens aliquantum distrahitur, & ad diuina tractanda receditur minus apta. Quinimodò omnis concubitus matrimonialis posset vocari immunditia, ratione concupiscentiæ, & rebellis membrorum.

Nonne 1. Regum 21. interrogavit Sacerdos Davidem, petentem panes propolionis: *Si mundi sunt quæsi maxime à mulieribus? Et respondit David: Et quidem si à mulieribus agitur, continemus nos ab heri & nondiustertius.* Ex quo loco rectè probat factus Hieronymus l. 1. in Jovinianum, et ceterum carnalem etiam in conjugatis immunditiam dici posse. Hinc Apocal. 14. *Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt conjugati; virgines enim sunt.* Ubi omnis actus, quo perditur virginitas, qualis indubiè est actus conjugalis, vocatur conjugatio.

Denique si nihil turpe in actu conjugali est, cur homines erubescunt, neque coram aliis eum actum exercere audent? Et cur Levit. 18. & 20. perpetuò instrumenta ejus actus, *Turpitudinis*, vocabulo appellantur? Quare propter hujusmodi inquinacionem, de qua loquitur Apoc. & immunditiam, de qua

Abimelech in libris Regum, & turpitudinem, de qua Moyses in Levit. rectè dici potest Sacerdotibus: *Mundamini qui feris vasa Domini.*

Præterea 1. Corinth. 7. Apostolus virginem conferens cum conjugata, dicit: *Virgo cogitat, que Domini sunt, quomodo placeat Deo, ut sit sancta corpore & spiritu.* Placet igitur virgo Deo aliquo modo, quo non placet conjugata; & sancta est virgo corpore, & spiritu, aliquo modo, quo sancta non est conjugata: quamobrem non malè dici possit de conjugatis: *Qui in carne sunt, Deo placere non possunt*, id est, qui carnalibus curis, ob nuptias, sunt implicati, cogitant quæ mundi sunt, quomodo placeant uxori, & idè Deo placere non possunt eo gradu, quo placere potest virgo. Et ad eundem modum Sacerdoti ob cælibatum rectè accommodatur illud: *Sancti estote*, nimirum corpore & spiritu, quomodo conjugati sancti esse non possunt, licet etiam ipsi suo modo sancti sint. Ita Bellar. de hoc Sacram. lib. 1. c. 5.

Non igitur prohibetur Matrimonium Sacerdotibus, & aliis hominibus in sacris Ordinibus constitutis, quasi sit aliqua repugnantia ex natura rei inter hæc duo Sacramenta; sed ob eminentiam illius statûs, & puritatem divini cultûs, qui majorem munditiam exigit, & separationem à negotiis sæcularibus: *Nemo quippe militans Deo*, inquit Apost. 2. ad Timoth. 2. v. 4. *implicat se negotiis secularibus: Qui autem cum uxore est, sollicitus est que sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisis est*, 1. Corinth. 7. v. 33. Alioquin qui uxores duxerunt, & ex consensu mutuo continentiam perpetuam profiterentur, sacris Ordinibus initiari possent, indubitatum est, quo casu & veri conjuges (quoniam per votum continentie aut Sacramentum Ordinis non solvitur vinculum Matrimonii, aut Sacramentum Matrimonii perit) & veri Sacerdotes erunt; adedque non pugnant hæc Sacramenta inter se.

Si dixeris: coitus cum uxore est pars Sacramenti; ergo si sacri homines non arcentur à Matrimonio, quatenus est Sacramentum, sequitur, eos non arceri etiam à coitu & usu conjugali. Respondeo Negando Antecedens; intellectum de parte essentiali. Ut autem esset pars integralis, ut putat Bellar. supra, tunc Nego Consequens. & dico: quòd sicut sacri homines arcentur à Matrimonio, quod est Sacramentum; ita etiam eos arceri à coitu & usu conjugali, qui est pars integralis Matrimonii seu contractûs matrimonialis, qui est Sacramentum. Jam autem aliud est arceri à Matrimonio, quod est Sacramentum, & arceri à Matrimonio, quatenus est Sacramentum; hoc enim nihil aliud significat, quam rationem Sacramenti pro-

prie dicti, non esse præcisam rationem, quare sacri homines à Matrimonio arceantur. Quæ ergo ratio? Respondeo: copula carnalis, curæ sæculares, & similia impedimenta divini cultûs, quæ ordinariè Sacramentum consequuntur.

Neque est absurdum (inquit Bellarm. supra) eos qui unum Sacramentum habent, arceri ab alio, licet utrumque sanctum & Deo gratum sit, quando unius ministerium, alterius functionem impedit. Nam & Apostoli Act. 6. rejecerunt à se munus ministrandi mensis, ut verbo Dei & orationi diligentius instare possent: & tamen utrumque opus pium & charitatis erat. Et 1. Timoth. 5. reprehenduntur viduæ, quæ ad ministerium Ecclesiæ assumptæ nubere volebant, quia nimirum non facillè poterant nuptiis simul & ministerio Ecclesiæ satisfacere. Hæc ille.

Sed, meo judicio, salvo meliori, non reprehenduntur; quia non poterant facillè nuptiis simul, & ministerio Ecclesiæ satisfacere, sed quia volebant nubere, non obstante voto castitatis. Hæc sunt verba Scripturæ: *Adolescentiores autem viduas devota. Cum enim luxuriata fuerint in Christo, nubere volunt: habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt.* Ubi per *Primam fidem*, licet Calvinus, qui oderat votum continentie, intelligat promissionem continentie, factam Ecclesiæ, ut viduæ eò expeditis in Ecclesia ministrarent; communiter tamen SS. PP. & DD. Catholici intelligunt votum continentie, seu promissionem continentie, factam Deo, ut videre poteris apud Cornel. à Lapide in suo Comment. in hunc locum.

Ex his patet, quid dicendum ad illud, quod Calvinus supra adducit ex Can. *Connubia*, 32. q. 2. *Connubia legitima carent quidem peccato: non tamen tempore illo, quo conjugales actus geruntur, presentia Spiritûs sancti dabitur.* Ita Origenes Homil. 6. in Numeros. Patet, inquam, respondendum, secundum Catholicos, non confici Sacramentum, quando conjugales actus geruntur (nisi fortè hi actus forent signum consensûs, quod rarissimum est) & idèd tunc specialiter non dari præsentiam Spiritûs sancti, id est, non dari gratiam sanctificantem ex opere operato, quamvis alioquin quando actus conjugalis est opus justitiæ, aut charitatis, possit per eum dari gratia ex opere operantis, quod ibi non negat Origenes: immò etiam gratia ex opere operato, si foret signum externum interni consensûs, quod, sicut mox dixi, rarissimum est, & idèd benè generaliter dixit Origenes, tunc specialiter non dari Spiritum sanctum.

Omitto argumentum Kemnitii 2. part. Exam. pag. 1220 desumptum ex eo, quòd Sacramenta debeant habere promissionem

L. 1. 2

gra-

49. Unum Sa² cramentum aliquando impedit aliud, ex Bellarm. l. 6. 1. Tim. 5.

50. Resp. ad arg. Calvini desumptum ex c. 4. 3. 2. q. 2. Origenes.

51. Solvitur argum Kemnitii.

gratiæ ad remittenda peccata mortalia. Omitto, inquam, hoc argumentum, quia Assumptum istud, apud omnes Catholicos clarè falsum est, cum Omnes distinguant inter Sacramenta vivorum & mortuorum in eo, quòd Sacramenta vivorum (inter quæ numeratur Matrimonium) principaliter instituta sint ad conferendum augmentum gratiæ sanctificantis, Sacramenta autem mortuorum (putà Baptismum & Pœnitentiam) ad causandam primam gratiam sanctificantem. Itaque ex hoc, quòd Matrimonium non remittat peccata mortalia per se & principaliter, non rectè inferitur, Matrimonium non esse propriè dictum Sacramentum novæ Legis; nisi etiam Confirmationem, Eucharistiam, Extremam Unctionem, & Ordinem, negaveris esse verè & propriè dicta Sacramenta novæ Legis. Atque hæc sufficiunt pro solutione argumentorum, quæ ab hæreticis contra hoc Sacramentum adducuntur.

52.
Sententia
Durandi,
Matrimo-
nium non
habere ple-
nam univo-
cationem
cum aliis Sa-
cramentis.

Ephes. 5.

Restant solvenda aliqua argumenta Durandi, quibus conatur probare, Matrimonium non habere plenam univocationem cum aliis Sacramentis. Tenendum est absolute, inquit hic Auctor 4. dist. 26. q. 3. quòd Matrimonium est Sacramentum, cum hoc determinet Ecclesia extra de Hæreticis. *Ad abolendam* ... Matrimonio etiam competit generalis ratio Sacramenti, quæ est, quòd Sacramentum est sacræ rei signum. Matrimonium enim significat conjunctionem Christi & Ecclesiæ. Unde Apostolus loquens de Matrimonio Ephes. 5. dicit: *Sacramentum hoc magnum est.* &c.

Duo ergo sunt tenenda in Matrimonio, nec opposita eorum possunt teneri vel assumi, sinè periculo hæresis. Primum est, quòd Matrimonium est licitum, & idèd Taceani & Marciani, & ceteri, qui nuptiis detrahunt, censentur hæretici. Secundum est, quòd Matrimonium est Sacramentum eo modo, quo sacræ rei signum est Sacramentum: & dicere oppositum, similiter est hæreticum, cum sit contrarium dicto Apostoli jam allegato: Matrimonium enim, initiatum inter conjuges per consensum animorum, signat conjunctionem Christi & Ecclesiæ per Fidem & Charitatem; Matrimonium verò consummatum significat conjunctionem Christi & Ecclesiæ per conformitatem naturæ assumptæ; & sic est Sacramentum.

Præter autem duo prædicta, sunt alia duo circa Matrimonium, circa quæ, sine periculo hæresis, licitum est contraria opinari, quorum unum est theologicum, videlicet utrùm in Matrimonio conferatur gratia ex opere operato, sicut in aliis Sacramentis novæ Legis. Secundum est logicum, videlicet: utrùm Matrimonium habeat plenam univocationem cum aliis Sacramentis. Hæc ille.

Et prosequitur: Quantum ad primum, aliter opinantur Juristæ, & aliter Theologi. Juristæ enim, qui noverunt textum Decretorum & Decretalium, in quibus mens Romanæ Ecclesiæ exprimitur, & fuerunt expolitores & glossatores Canonum & Decretalium, & aliqui eorum fuerunt de collegio Cardinalium S. Rom. Ecclesiæ, tenent, quòd in Sacramento Matrimonii non conferatur gratia. Gaufridos enim in Summa sua tit. de Sacramentis non iterandis, dicit sic: Fit & alia divisio Sacramentorum, quædam enim sunt, in quibus conferatur gratia, ut infra q. 1. *Quidquid*, ut sunt Sacramenta necessitatis & Ordinis. Quædam sunt, in quibus gratia non conferatur, ut Matrimonia cum contrahuntur, & ob hoc in eorum contractu gratia interveniunt, ut 32. q. 2. *Honorantur*, & conditiones pecuniariæ apponuntur, ut patet extra de Condit. appol. in Matr. cap. *Dillis*. Hæc Gaufridos. Et similia refert ibidem Durandus ex Ostiensis & Bernardo, & concludit, dicens:

Igitur secundum prædictos DD. in Sacramento Matrimonii non conferatur gratia. Quorum opinio, an sit vera, an falsa, & allegationes, quas de jure Canonico proferunt, an bene adducantur per eos, an male, non determino quoad præsens. Sed solam hoc accipio tanquam verum, quòd cum prædicti DD. noverint jura Canonica: & eorum scripta & dicta habeantur à Papa & Cardinalibus, & à Prælatibus, & ceteris Ecclesiarum Rectoribus, quorum est specialiter fore, quid Ecclesia Rom. prædicat & observat, præscripta eorum, quò ad prædictum articulum de Matr. reprobentur, tanquam erronea, vel contraria determinationi Ecclesiæ: quòd festire, quòd per Sacramentum Matrimonii non conferatur gratia, non est contra determinationem Ecclesiæ: nec contra id, quòd Rom. Ecclesia prædicat & observat. Huic etiam opinioni consentit Mag. Sent. lib. 4. dist. 2. circa principium dicens sic: *Quòd Sacramentorum novæ legis alia, remedia contra peccata præbent, & gratiam adjuricem conferant, ut Baptismus. Alia in remedium tantum sunt, ut conjugium. Alia gratia & virtute nos fulciant, ut Eucharistia & Ordo.* Igitur tam ex dictione, quam ex dictione exclusiva, cum dicitur: *In remedium tantum sunt, ut conjugium*, videtur Mag. Sent. Sacramentum Conjugii ibi gregasse à collatione gratiæ. Hucusque Durandus.

Respondet Bellar. supra: quòd attinget ad auctoritatem Interpretum juris Canonici, non multum refert, quid Pauci quidam ex illis senserint; tum, quia communis sententia in Rubr. de Sponsalibus & Matr. est in contrarium, ut notavit Navar. in Enchir. c. 19. n. 22. tum quia in his, quæ ad jus divinum

num pertinent, qualia sunt Sacramenta, major fides habenda est Theologis, qui veri sunt juris Divini Consulti, quam Canonistis, qui in solis humanis legibus versantur.

Nec valet quidquam Durandi argumentatio, qui ex eo probat, magnam esse Canonistarum auctoritatem, quia ipsi probè norunt sententiam & fidem Rom. Ecclesiæ. Nam sententiam Rom. Ecclesiæ norunt Canonistæ in iis, quæ ad humanos Canones pertinent; non autem in iis, quæ pendunt ex jure divino; neque Canonem ullum in toto corpore juris invenient, ubi habeant Matrimonii Sacramentum gratiam non conferre. Hæc ille.

Quantum autem ad sententiam Mag. ostendit Doct. Angel. 4. dist. 2. q. 1. a. 1. quæstionculâ 2. eam non differre à sententia communi. Ad 3. (inquit) dicendum, quod unumquodque denominatur ab eo, ad quod est. Gratia autem, quæ in Matrimonio confertur, secundum quod est Sacramentum Ecclesiæ, in fide Christi celebratum, ordinatur directè ad remedium concupiscentiam, quæ concurret ad actum Matrimonii, & idè Mag. dicit, quod Matrimonium est tantum in remedium, sed hoc est per gratiam, quæ in eo confertur. Ita S. Tho. Etque sententia communitur.

Ad rationem Canonistarum rectè respondet Doct. Angel. 2. 2. q. 100. a. 2. ad 6. Dicendum quod Quidam dicunt, quod pro Matrimonio licet pecuniam dare, quia in eo non confertur gratia. Sed hoc non est usquequaque verum, ut in 3. parte hujus operis dicitur. Et idè aliter dicendum est, quod Matrimonium non solum est Ecclesiæ Sacramentum, sed etiam naturæ officium. Et idè dare pecuniam pro Matrimonio, in quantum est naturæ officium, licitum est: in quantum verò est Ecclesiæ Sacramentum, est illicitum. Et idè secundum jur. a prohibetur, ne pro benedictione nuptiarum aliqua exigatur. Hæc ille.

Itaque pactum de dote, non fit propter gratiam, quam recipit uxor; sic enim & cum marito quoque paciscendum foret, cum & ipse etiam gratiam recipiat; sed pactum illud eodem modo fit, & eadem de causa, quâ, antequam Matrimonium erat verum & propriè dictum Sacramentum, fiebat, & sicut aliàs fieret, tamen si non foret Sacramentum, videlicet pro sustentanda uxore, & sustinendis aliis oneribus Matrimonii, quatenus civilis quidam contractus est. Ergo propter evitacionem simoniæ, quam solam Canonistæ allegant, non est neganda Matrimonio collatio gratiæ sanctificantis.

Sed nunquid propter rationem Durandi? Sacramentum (inquit ille) aut confert gratiam non habenti, nisi ponat obicem; aut si habet, auget eam: sed Matrimonium nullum istorum facit: ergo &c. Major supponitur. Minor probatur: quòd enim Matrimo-

nium non conferat gratiam non habenti, satis patet, quia hoc pertinet solum ad Sacramenta, quæ ordinantur ad remissionem culpæ mortalis, ut sunt Baptismus & Pœnitentia; nec auget eam priùs habenti: quia continentibus in gratia, & postea contrahentibus, non augetur gratia, sed potius minuetur; quia melius est continere, quam nubere, secundum illud Apost. 1. Cor. 7. *Qui nubit bene facit, qui non nubit melius facit*; ergo &c. Hæc ille.

Sed Bellar. suprâ, hanc rationem vocat indignam tanto Theologo. Respondet autem ad eam: Matrimonii Sacramentum gratiam conferre, quæ & prima, & secunda dici possit. Nam etiam si hoc Sacramentum non sit principaliter institutum ad remittenda peccata, tamen ea remittere potest eo modo, quo à Sacramentis Eucharistiæ, Confirmationis, & Ordinis remittuntur, & siquidem id fiat, erit prima gratia; si autem, erit secunda.

Neque obstat: quòd continentia sit excellentior Matrimonio; nam aliud est comparare statum cum statu; aliud statum cum Sacramento. Status continentiæ altior est statu Matrimonii, & majoris gratiæ & meriti: *Qui enim nubit &c.* Sacramentum tamen semper auget gratiam, in quocumque statu suscipiatur. Quare continens dum Matrimonium contrahit, in gratia crescit; sed si idem continens, propter Deum nuptias humanas contempserit, plus gratiæ apud Deum invenisset, quàm sit illa, quæ per Sacramentum Matrimonii datur. Hæc ille.

Appositiè Doctor Seraphicus 4. dist. 26. a. 2. q. 2. n. 23. Ad illud, inquit, quod obicitur, quòd tunc omnes deberent accipere uxores, dicendum, quòd in Matrimonio datur gratia ad remedium, sed in voto (continentiæ) disponitur anima per gratiam ad perfectius remedium. Undè quia perfectius minus perfectio est præponendum, idè non omnes debent nubere, sed melius faciunt, qui vovent continentiam. Sed quia non omnes capiunt verbum, idè utrumque est necessarium, & remedium voti & Religionis, & remedium matrimonialis conjunctionis. Remedium, inquam, contra triplicem inordinationem concupiscentiæ.

Concupiscentia enim (inquit ibidem D. Bonav. n. 21.) inclinatur ad multas, quia luxuriosus ordinatio non est unâ contentus, & in Matrimonio datur concupiscentiæ gratia homini, ut soli uxori velit conjugi, & ita pronitas ad multas excluditur per copulam singularem. Concupiscentia etiam inclinatur ad delectationem, non ad utilitatem; quia luxuriosus non querit nisi satisfactionem appetitivæ: datur ergo gratia in Matrimonio, ut non recognoscat uxorem, nisi propter prolem; & ita excluditur delectatio appetitivæ per copulam utilem. Item concupiscentia fastidium generat post impletionem: undè luxuriosus postquam cognoverit unam,

Resp. Bellar.

59. Occurritur objectioni.

60. Alia obiectio. solvitur ex D. Bonav.

Triplex inclinatio. ex eod.

unam, illam respuit, & vadit ad aliam. In Matrimonio vero datur gratia, ut semper velit esse cum una, & ita excluditur variarum concupiscentia per copulam inseparabilem. Ex copula singulari oritur bonum fidei, ut ad aliam non accedat. Ex copula utili bonum prolis. Ex copula inseparabili bonum Sacramenti. Hactenus D. Bonavent.

61. Sed revertamur ad Durandum, qui alia plura adducit argumenta, ut probet, Matrimonium non habere plenam univocationem cum aliis Sacramentis: Sciendum est (inquit hic Auctor) quod cum univoca sint, quorum nomen est commune, & ratio, id est definitio secundum illud nomen est eadem, discurrendum est per rationes seu definitiones Sacramenti, in principio hujus quarti positas: inter quas prior & communior definitio Sacramenti est, quod Sacramentum est sacrae rei signum; & secundum hanc definitionem non est dubium, quin Sacramentum Conjugii sit univocè Sacramentum cum aliis: est enim signum sacrae rei, id est, conjunctionis Christi & Ecclesiae; quamvis aliter sit in hoc Sacramento, & in aliis Sacramentis: nam in aliis res sacra, cujus sunt signum, non solum est significata, sed & contenta; in Matrimonio autem res sacra, cujus est signum, est solum significata, & non contenta. Aliæ autem sunt definitiones seu descriptiones Sacramenti, assignatae per B. Aug. & Hugonem de S. Victore, & Mag. Sent. qui omnes conveniunt in hoc, quod Sacramentum novæ legis est aliquid signum corporale vel sensibile, extrinsecus homini appositum, ad effectum sanctificationis spiritualis: & quantum ad hoc, Matrimonium non videtur habere perfectam univocationem cum Sacramentis novæ legis. Hæc ille.

62. Probat autem 1. quia illa, quæ exterius aguntur in Sacramentis novæ legis, excedunt dictamen rationis naturalis. Cum enim Sacramenta sint quædam facta, protestantia Fidem, & sicut Fides est de his, quæ rationem naturalem excedunt; sic ea, quæ exterius aguntur in Sacramentis, sunt signa ex divina institutione, & excedunt dictamen rationis naturalis, ut patet in ceteris Sacramentis à Matrimonio, scilicet in Baptismo, Confirmatione, & Ordine & hujusmodi. De illis enim, quæ in predictis Sacramentis exterius aguntur, nulla potest reddi ratio naturalis: de illis autem, quæ exterius aguntur in Matrimonio, potest reddi ratio naturalis, puta, quod contrahentes Matrimonium consentiant, & consensum suum exprimant; hoc enim dicitur recta ratio naturalis de quolibet contractu voluntario; ergo illud signum corporale vel sensibile, quod est in Matrimonio, & in ceteris Sacramentis, non sumitur uniformiter, vel univocè hinc & inde: quia in aliis Sacramentis, illa, quæ

exterius aguntur, sunt signa spiritualis effectus ex divina institutione, cujus non potest reddi ratio naturalis. Illud autem quod exterius agitur in Matrimonio, dum contrahitur, est purè de dictamine rationis naturalis, excepta significatione conjunctionis Christi & Ecclesiae, secundum quam dictum est, quod Matrimonium habet cum aliis aliquam univocationem.

Verum hæc probatio, supposito, quod Matrimonium conferat gratiam sanctificationem ex opere operato, uti conferre, supra probavimus, nullus est pili; constat namque ea, quæ in Matrimonio exterius aguntur, esse signa illius gratiæ ex divina institutione, sicuti ea, quæ aguntur exterius in aliis Sacramentis. Quin immo neque conjunctionem Christi cum Ecclesia naturaliter significant, sed ex sola divina institutione. Unde Ethnici illam significationem nullatenus agnoverunt.

Si dixeris: significatio Sacramentorum principalis, est ejus rei, quæ per Sacramentum efficitur; Sacramenta enim factio, quod significant. Matrimonium autem non efficit unionem Christi cum Ecclesia, sed unionem masculi & femine; & ista unio dicitur ab August. lib. de Bono conjug. c. 7. de res Sacramenti.

Respondeo: neque illam unionem, scilicet indissolubilem omnino, naturaliter significari per ea, quæ exterius in Matrimonio aguntur; nam solum significant, ut patet ex verbis Durandi, supra relatis, quod contrahentes Matrimonium consentiant, & consensum suum exprimant, hoc enim dicitur recta ratio naturalis de quolibet contractu voluntario. Sed nunquid etiam dicitur recta ratio naturalis de quolibet contractu voluntario, quod nequeat mutuo consensu dissolvi? Constat quod non. Et tamen illa indissolubilitas significatur in hoc contractu per ea, quæ exterius aguntur; ergo ex institutione divina. Ergo signum corporale vel sensibile, quod est in matrimonio & in ceteris Sacramentis, sumitur univocè hinc inde.

Secundum argumentum Durandi est: Sacramenta consistunt in opere operato, applicato illis, qui suscipiunt Sacramentum; sed illud non convenit univocè Matrimonio, & ceteris Sacramentis; ergo &c. Major patet ex his, quæ dicta sunt in præcedentibus de Sacramentis novæ legis. Minor probatur: quis in ceteris Sacramentis, puta in Baptismo, Confirmatione, Ordine, Extrema Unct. & Poenitentia, præter omnem actum suscipientium Sacramentum, est aliquid extrinsecum, quod eis applicatur; sicut aqua in Baptismo, cum determinata forma verborum, & in ceteris similiter, & etiam in Poenitentia, de qua minus videtur: quia præter omnem actum

actum pœnitentis, applicatur ei verba Sacerdotis absolventis: in Matrimonio autem nihil est de prædictis: quia ad matrimonium sufficiunt verba contrahentium, exprimentia consensum suum, sine quocumque extrinsecus appposito, vel eis applicato: ergo quantum ad hoc, quodd Sacramentum est opus operatum, homini extrinsecus appositum, non est univocatio inter hoc Sacramentum, & cetera Sacramenta novæ legis.

66. *Constitutio apponitur.*
Et si dicatur, quod verba unius conjugis applicatur alteri extrinsecus, & è converso, quando vir dicit: *Accipio te in uxorem*, & mulier dicit: *Accipio te in maritum*, adhuc non est hic plena univocatio cum his, quæ extrinsecus aguntur in ceteris Sacramentis; quia in aliis Sacramentis applicatio non fit per suscipientes Sacramentum, sed per alium. Et idèd Sacramentum dicitur signum sensibile extrinsecus appositum: In Matrimonio autem prædicta applicatio fit per suscipientes, & non per exteriorem, quare non est consimiliter hic & ibi. Item Matrimonium non solum contrahitur inter præsentem, exprimentes sibi invicem consensum suum; sed inter absentes per litteras vel nuntium: & tunc non est applicatio, vel non est ejusdem rationis cum applicatione, quæ fit in ceteris Sacramentis, in quibus oportet suscipientem Sacramentum esse realiter præsentem consentienti.

67. *Respondet arg. in genere.*
Respondet: non est de ratione Sacramenti, in genere, ut consistat in aliqua re, quæ extrinsecus applicetur, sed satis est, ut sit signum efficax gratiæ sanctificantis. Unde nec diffinitio Mag. *Invisibilis gratiæ forma visibilis*, ullatenus importat rem, extrinsecus applicatam per alium à suscipiente Sacramentum; uti nec diffinitio Aug. quam adducit Durandus 4. dist. 1. q. 1. *Sacramentum est, in quo sub regimento rerum visibilium, divina virtus salutem nostram operatur secretius*. Sed neque diffinitio Hugonis à S. Victore l. 1. p. 9. c. 11. *Sacramentum est materiale elementum extrinsecus oculis suppositum, ex institutione significans, ex similitudine representans, ex sanctificatione invisibilem gratiam continens*.

Ubi quæso in his diffinitionibus sit mentio rei, extrinsecus applicatæ per alium à suscipiente Sacramentum? Et verò, nonne solus Baptismus pro materia habet verum & naturale elementum? Num idèd æquivocè Sacramentum cum aliis? Nonne sola Eucharistia consistit in re permanente? Num idèd æquivocè Sacramentum cum ceteris?

68. *Cur solum Matrimonium non consistat in applicatione rei alicujus extrinsecæ.*
Si quis autem roget (inquit Bellar. supra) cur solum Matrimonium non consistat in applicatione rei alicujus extrinsecæ, responsio in promptu est: Deus enim Sacramenta vario modo instituit, prout res erant varix, in quibus ea instituit. Sacramentum Baptismi in

lotione instituit, idèd aquam adhiberi voluit: Sacramentum Eucharistiæ in refectioe, idèd panem & vinum elegit: Sacramentum Pœnitentiæ in forma judiciali, idèd verbis sententiam pronuntiar mandavit, & sic de ceteris. Matrimonium in contractu quodam constituit, & idèd morem contractuum servari voluit: in contractibus autem nihil extrinsecus applicatur, sed ipsi contrahentes, mutui consensus significatione, contractum efficiunt.

Atque hinc etiam redditur causa, cur Matrimonium non egeat alio ministro, præter ipsos contrahentes, & cur inter absentes, & per procuratorem celebrari possit. Hæc enim est natura contractus, ut ipsi se contrahentes ligent, neque opus habeant tertiâ personâ, à qua ligentur; & ut cum absentibus, & per procuratorem contractum facere, si velint, queant. In aliis autem Sacramentis ista locum non habent, quia repugnant eorum naturæ, & proprietati; neque enim ratio admittit, ut quis seipsum regeneret, aut absens absentem lavet, aut unus laveret pro alio, & sic de aliis. Hucusque Bellar.

69. *Ratio est vobis.*
Dico paucis: ratio disparitatis est, voluntas Christi, quæ nobis constat per Ecclesiam; nam si Christus voluisset, homo seipsum regenerasset per Baptismum, & absentem absolvisset per litteras, aut procuratorem; quare autem noluerit, penes ipsum est, qui omnia quæcumque voluit fecit, nihil autem potuit velle irrationabiliter. Itaque contractum Matrimonii, quemadmodum eum invenit, ita reliquit; & solummodo in lege gratiæ eum elevavit ad dignitatem Sacramenti, ut in lege gratiæ, gratia abundaret, & jugum matrimonii, quantum nunc gravius ad portandum, propter majorem indissolubilitatem, tantò facilius fieret ad portandum, per effectum gratiæ habitualis & actualis. Porro materiam & formam aliorum Sacramentorum ipse primò constituit, uti & eorum ministrum.

70. *Quartum arg. Durandi.*
Atque ex his facile respondetur ad 4. argumentum Durandi (de 3. quod est de effectu gratiæ, jam satis dictum arbitror) quod tale est: Circa Sacramenta novæ legis, alia à Baptismo, ordinatio Ecclesiæ potest habere vim præcepti, sed tale præceptum nunquam est de necessitate Sacramenti. Sed ordinatio Ecclesiæ circa matrimonium est de necessitate Matrimonii; facit enim Ecclesia personas illegitimas ad contrahendum, & de illegitimis facit legitimis, ut patet; ergo Matrimonium non videtur esse univocè Sacramentum cum prædictis.

71. *Response.*
Respondetur, inquam, facile; hanc divinitatem, si quæ est, ex eo provenire, quod Christus reliquerit contractum matrimonii, prout eum invenit, scilicet, quoad valorem suum

suum subiectum legibus Superiorum, qui, antequam elevaretur ad dignitatem Sacramenti, poterant eum irritate, illegitimando personas contrahentes. Elevavit ergo Christus contractum Matrimonii, sed validum, ad dignitatem Sacramenti; unde Ecclesia non potest facere, ut contractus ille, alioquin validus secundum leges, non sit verum Sacramentum; quamvis possit facere, ut contractus, qui alioquin validus foret, jam non sit validus: sicuti Respublica civilis idem poterat, antequam esset Sacramentum; & hac ratione potest Ecclesia facere, ut contractus aliquis, qui alioquin foret Sacramentum, seclusis legibus Ecclesiasticis, jam non sit Sacramentum, eò quòd non sit validus contractus. Sicut etiam potest facere, ut liquor aliquis, qui alioquin foret materia Sacramenti Baptismi v. g. aut Eucharistiæ, jam non sit talis materia, v. g. corrumpeo aquam aut vinum per admixtionem aliarum substantiarum, ut jam amplius non sit aqua naturalis, aut vinum de vite.

71.
Quintum
arg. Duran
di.

Quintum & ultimum argumentum Durandi est sequentis tenoris: Absque Baptismo nullus est susceptivus Sacramenti propriè dicti; sed si ante Baptismum contrahunt infideles, verum est Matrimonium inter eos, sicut inter fideles post Baptismum; ergo &c. Nec obstat, quod Matrimonium eorum non dicitur ratum; quia si ambo Baptizarentur jam eorum Matrimonium est ratum, sed non est Sacramentum magis, quam prius, ut probatur; ergo &c. Probatio Assumpti; quia opus est factò in omni Sacramento, cum quodlibet consistat in opere operato: sed in tali Matrimonio nihil est de novo factum (solum enim sunt baptizati) Baptismus autem est distinctum Sacramentum à Matrimonio: sicut ergo tale Matrimonium ante Baptismum non fuit Sacramentum univoce cum prædictis, ita nec post, cum verum sit & ratum: & mirum est, quod Aliqui volunt querere plenam univocationem inter Sacramenta, quæ sunt præcisè novæ legis, & tenentur solâ Fide, & Matrimonium, quod non est solum in nova lege, sed fuit in veteri lege, & ante omnem legem scriptam, tam pro statu Innocentiæ, quam naturæ corruptæ, & est præcisè de dictamine rationis naturalis absque fide, exceptâ significatione conjunctionis Christi & Ecclesiæ. Hæc ille.

72.
Dissolvitur.

Sed nititur incassum; quamvis enim infideles ante Baptismum verum contrahant Matrimonium, in quantum est contractus aliquis civilis; secus tamen, quatenus est Sacramentum novæ legis. Unde nos non querimus plenam univocationem inter Sacramenta, quæ sunt præcisè novæ legis, & matrimonium quod fuit in veteri lege, & ante omnem legem scriptam; nam hoc non con-

tulit gratiam justificantem ex opere operato, & idè nimis magna æquivocatio; sed inter Sacramenta, quæ sunt præcisè novæ legis, & inter Matrimonium, quod in nova lege Christus elevavit ad dignitatem Sacramenti, tribuens ei effectum gratiæ sanctificantis ex opere operato, qui effectus seu elevatio solâ Fide tenetur. Et quamvis fortè tempore Doct. Angel. & Seraph. immo tempore Durandi hæc res nondum foret Fidei, quia Durandus scripsit longo tempore ante Conc. Constan. tamen hodie, post Concilia supra allegata, de hoc effectu gratiæ nequit Catholicè dubitari.

Porro congruentiam hujus effectus supra assignavimus ex Scoto 4. dist. 36. q. 1. n. 11. ubi sic ait: *Contractus prædicto congruum est annexi collationem gratiæ, quia contractus prædictus est difficilis, cum ex eo nascatur obligatio valde difficilis, cujus difficultas conjuncta est honestati, ut probatum est prius: ad honestum autem & difficile, congruum est gratiam conferri.*

Queris, de qua gratia Scotus loquitur? Audi ipsum ibidem n. 15. *Sed quis effectus dico: quod duæ gratiæ in animabus contrahentium, & hoc nisi sit obex peccati mortalis hinc & inde. Non enim sufficit ad gratiam percipiendam, quod contrahens non sit fideus respectu Sacramenti; sed oportet quòd prius penituerit, quia istud Sacramentum non dat primam gratiam. Secundus effectus est, unio animarum contrahentium; sed primus effectus totalis est unio, scilicet gratiæ conjunctio animarum.* Hæc ille.

Ubi per secundum effectum, intelligere videtur effectum Matrimonii, prout ab initio fuit institutum per modum contractus civilis, qui indubie fuit conjunctio animarum per mutuum consensum, qui est causa efficiens Matrimonii: per primum autem effectum intelligit gratiam, quæ naturalem illum amorem seu conjunctionem perficit, & indissolubilem unitatem confirmat, conjugisque sanctificat, & idèdè vocat eam gratiam conjunctionem animarum, quia hæc gratia animabus conjugum infunditur.

Sed quæ gratia? In primis sanctificans (ut patet ex dictis Disp. 1. hujus Operis Sect. 4. Conclus. 1.) haud equidem primam, scilicet per se & principaliter, quia Matrimonium est Sacramentum vivorum (ut patet ex eodem Disp. Sect. 5. Conclus. 4.) igitur secundam, id est, augmentum gratiæ sanctificantis, scilicet per se & principaliter. Interim secundariò etiam confert primam gratiam, ut diffusius probavimus eadem Disp. & Sect. Conclus. 5.

Præter eam gratiam sanctificantem, quæ est principalis effectus, confert Matrimonium auxilia actualia ad finem Matrimonii obtinendum, sicuti generaliter docuimus de omnibus Sacramentis Disp. 1. mox allegatâ Sect.

Secl. 4. Concluf. 4. quæ talis est: *Singula Sacramenta præter gratiam habitualem conferunt auxilia quadam specialia, quibus homo iuuetur ad cuiusque finem obtinendum, cum eadem proportione æqualitatis vel inæqualitatis, quæ gratiam habitualem.* Dantur ergo in Matrimonio auxilia actualia ad reprimendam concupiscentiam, fidem seruandam, & prolem rectè educandam.

Si autem à me queritur; ubi Christus hos effectus annexerit contractui Matrimoniali, qui ante Christum illis effectibus carebat? Respondeo cum Scoto supra n. 13. *Non inuenitur planius, quàm Matb. 19. Et licet ibi tantum approbaverit contractum institutum Gen. 2. & per consequens illum non instituit: instituit tamen Sacramentum. Quod potest accipi ex illo verbo, quod addidit: Quod Deus coniunxit, homo non separet, ut non intelligatur ibi coniunxisse pro instituisse præcisè contractum Matrimonii; sed coniunxisse ex tunc gratiosè per institutionem Sacramenti concomitantis illum contractum conjugentem.* Ita Doct. Subt. probabiliter; quia omnimoda certitudo non habetur.

Undè Alii dicunt Matrimonium institutum fuisse Sacramentum, quando Christus Apostolis suis (ut dicitur Act. 1. v. 3) *Præbuit scriptum virum post passionem suam in multis argumentis, per dies 40. apparens eis, & loquens de regno Dei, id est, de Ecclesia, ejusque mysteriis.* Aliqui referunt hanc institutionem ad tempus nuptiarum in Cana Galilææ, quibus nuptiis Christus interfuit.

Sententia Scoti est magis communis, & probabilior apparet; & idè eam expressimus in Concluf. Utcumque sit de tempore institutionis; constat institutio, si non explicite & satis expresse in Scriptura, saltem in Traditione: *Traditio est, nihil quæras amplius, ait Chrylost. in 2. ad Theffal. Homil. 4.*

Nec hinc sequitur; adulterium in nova lege esse propriè dictum sacrilegium; nam ratio Sacramenti tantum consistit in actione contrahendi; adeoque usus Matrimonii non est sacer, & per consequens, abusus Matrimonii non est sacrilegium propriè dictum, quavis alioquin detur gratia in Sacramento, ne conjuges malè utantur Matrimonio. Sicuti in Sacramento Confirmationis datur gratia, ad confitendum nomen Christi; hinc tamen non sequitur, abnegationem Christi esse speciale sacrilegium contra reverentiam debitam huic Sacramento.

Quid ergo, inquis, si quis, vivente primâ uxore, ducat aliam? Respondeo; sacrilegus est, non idè præcisè, quia peccat in usu conjugii, sed quia reddit Sacramentum irritum; nam Matrimonium istud, ut suo loco videbimus, est invalidum in ratione contractûs, & per consequens, in ratione Sacramenti.

Restat unum argumentum hæreticorum, desumptum ex materia & forma hujus Sacramenti; Kemnitius enim probat nullum esse conjugii Sacramentum propriè dictum, eò quòd in conjugio, materia & forma, sive elementum & verbum non facillè demonstrari possint. Ego autem puto facillimè demonstrari posse (suppositis nostris principiis, de quibus egimus Disp. 1. hujus Operis Sect. 3. Conc. 1.) & demonstro seq. Concluf. materiam:

CONCLUSIO II.

Materia Sacramenti Matrimonii sunt corpora legitima contrahentium.

OMnia Sacramenta novæ Legis perfici materiâ, & formâ, docet Concl. Florent. in Decreto Eug. sequent. verbis: *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet, rebus ut materiâ, verbis tamquam formâ, & personâ ministris conferentis Sacramentum, forma, ex cum intentione faciendi quod facit Ecclesia. Quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum.* Suppono autem ex dictis Disp. 1. Sect. 3. Concl. 1. Suppono, inquam, 1. Eug. in verbis præallegatis magis loqui de materia Sacramenti remota, quàm proxima: nam pro materia Baptismi assignat aquam veram & naturalem; materiam Confirmationis ait esse Chrisma, materiam Eucharistiæ panem triticeum, & vînum de vite, materiam Extremæ Unct. oleum olivæ, quæ omnes sunt materiæ remotæ.

Suppono 2. aliud esse Sacramentum perfici materiâ & formâ, aliud Sacramentum intrinsecè constitui sive componi ex materia & forma; Pontifex autem non dicit: omnia componuntur ex materia & forma, sed, omnia perficiuntur. Hinc loco supra citato expressè docui, Eucharistiæ consistere essentialiter in solis speciebus consecratis; Pœnitentiæ intrinsecè constitui solis verbis Absolutionis; & denique Sacramentum Matrimonii essentialiter absolvi mutuo consensu, per verba vel alia signa æquivalentia de præfenti expresso. Duo priora propriis locis diffusius probavimus, de tertio hic expresso tractatur.

Et quidem corpora contrahentium aliquam esse materiam, tam contractûs, quàm Sacramenti Matrimonii, passim ab Omnibus conceditur. Fatentur, inquam, Omnes, legitima corpora contrahentium, esse materiam extrinsecam, instar objecti & materiæ circa quam, sicuti in contractu venditionis res ipsa, quæ venditur, est materia circa quam illius contractûs. Sicuti enim per contractum venditionis transfertur jus rei vendi-

Argum. Kemnitii.

77. Omnia Sacramenta nova Legis perficiuntur materiâ & personâ ministris conferentis Sacramentum, forma, ex cum intentione faciendi quod facit Ecclesia. Quorum si aliquid desit, non perficitur Sacramentum. Florent.

78. Aliud est Sacramentum perfici, aliud intrinsecè constitui.

79. Corpora Contrahentium sunt materia circa quam contractus Matrimonii.